Lazcayý yok etmenin dayanýlmazlýðý üzerine Gönderen : Valeritti - 05/06/2006 22:16 _____________________________________ Lazcayý yok etmenin dayanýlmazlýðý üzerine Tolga UZUN* Lazlar Türkiyeýdeki uzak köþelerinde güven içinde, evlerindeki özel dilleriyle okul ve iþ yerlerinin kamusal dili denge içinde ayrý k Lazlarýn dilsel asimilasyonlarýnda tek dilli, tek kültürlü bir millet yaratmayý amaçlayan politikalarýn önemli bir yeri vardýr. Bu polit Lazcanýn kullanýmý ve kültürün yaþatýlmasýný kesecek sýký tedbirlerin gereksiz olduðunu, çünkü asimilasyon prosesinin h 1970ýlerden itibaren Laz dili ve kültürü üzerinde çalýþmalarý ile tanýnan Alman Halkbilimci Wolfgang Feurstein ise Lazcanýn gün Bu tehlike ile ilgili iki nedene deðinmek istiyorum. Birincisi ýTürk diller politikasýý diyemiyeceðim. ýTürkiye'de hakim belli çev Sonuç itibari ile kýsmen de olsa bu politikalarýn baþarýlý olduðu ve özellikle dilde belli düzeylerde bir asimilasyon saðlandýðý söy Lazlarýn dilsel asimilasyonlarýnda belirleyici faktörlerden biri olarak devlete eklemlenme kaygýsý yatmaktadýr. Bölgenin merkezd Osmanlý Ýmparatorluðuýnun son önemlerinde de Lazcaya karþý, özellikle egemen kültür ve sistemle yakýn iliþki kurmuþ olanlard ...Arhavili Laz Türkçe konuþuyordu ve görünüþe bakýlýrsa ana dili Lazcadan (Çhanca) utanýyordu. Lazca (Çhanca) konusu 1910 senesinde, Arhavili Laz, ana dili Lazcadan utandýðý için Rus Dilbilimci ile dahi Türkçe konuþma ihtiyacý duymuþtu. Lazcaný Arhavili yine de bana þu bilgiyi verdi: Atinaýnýn ötesinde yalnýzca iki köyde Lazca konuþuluyor, sonrada Rize tarafýnda Laz Cumhuriyetin ilk yýllarýnda, devletin politikalarýný uygulayabileceði, dönüþtürücü bir güçten yoksun olmasý ve bölgenin merkezd Lazca kamusal alandan dýþlanmaya baþlanmýþtý ve bu henüz toplumun kendi içinde bir dýþlanma duygusu yaratacak güçte deð Koþullarýn olgunlaþmasý Türk modernleþmesinin de kamusal alana nüfuz etmeye baþlamasý ile gerçekleþti. 1950-70 döneminde Lazcayý Lazlar nezdinde deðersizleþtiren en önemli neden Türkçenin modernliðe dair algýlanýþý ya da Türkiye toplumu içinde so Bölge genelinde konuþulan Lazca, devletin öngördüðü modernleþme sürecinin dýþýnda, hatta modernleþme çabalarýnýn önünde Dil asimilasyonunda diðer etkenlerin yanýnda, geleneksel köy yaþamýnýn insanlar üzerinde býraktýðý olumsuz psikoloji de etkili Lazcanýn önce kamusal alandan sonra da özel alandan dýþlanmasýnýn toplumsal bir boyutu da vardýr. Bir Laz için toplum içinde Ben Lazdým, ana dilim Lazcaydý ve doðaldýr ki, Türkçeyi aksanlý konuþuyordum. Bu bir Türkýün Ýngilizceýyi kötü konuþma Anadilden kaynaklanan dilsel uyumsuzluk insanlarýn halet-i ruhiyelerini de olumsuz olarak etkilemektedir. Bu durum bende, onulmaz yaralar açtý. Biliyorum ki pekçok Laz da, daha baþka kültürlerin insanlarý gibi ayný sýkýntýlarý ya Lazlarýn dillerinden dolayý eðitim ve sosyal yaþamlarýnda karþýlaþtýklarý sorunlar gelecekte onlarýn ana dillerine karþý tutumlar Bu süreci, sýkýntýlarý yaþayanlar, kendileri ebeveyn olduklarýnda, ayný sýkýntýlarý çocuklarý yaþasýn istemediler ve ortaya Lazlarýn tamamýna yakýný iki dillidir (bilingual). Yani hem Lazcayý hem de Türkçeýyi bilmektedirler. Ancak hiç Türkçe bilmeyen ya da günlük konuþma dilini anlasa da Türkçe konuþamayan Laz kadýnlarýna da rastlamak mümkünd 1970ýli yýllarda Rizeýde yayýmlanan Kemençe adlý bir dergide Kani Þengül imzasý ile yayýmlanan Rizeýde Dil Sorunu baþlýklý ... Doðacak yeni kuþak bu dilin zararlarýndan kolayca kurtarýlabilir. Bunun için Milli Eðitim ile aileler iþbirliði içinde çalýþmala Günümüzde, özellikle eðitim süreçlerinin dýþýnda kalan, kitle iletiþim araçlarýndan fazla etkilenmeyen ve göç ya da gurbetçilikten Bugün Laz bölgelerindeki kadýnlarýn, çok yaþlý olanlar hariç hepsinin genel bir Türkçe hakimiyeti vardýr. Çoðu bunu son za Yaþlý kadýnlarýn Türkçe konuþma hakimiyeti büyük oranda televizyon üzerinden edinilmiþtir. Yaþlý kuþak Laz kadýnlarýnýn büy Köy kadýnlarý kesinlikle çok az formel eðitim gördükleri veya hiç eðitim görmedikleri ve bu yüzden soðuk savaþ propaganda Buna karþýlýk yaþlý erkeklerin çoðunda, aðýr bir Lazcanýn etkisinde dahi olsa belli bir Türkçe hakimiyetleri vardýr. Eðitim, askerl Ancak yirmi yaþýn altýndakiler için durum daha da farklýdýr. Bu grubun Türkçe hakimiyeti diðerlerine göre oldukça yüksektir ve ö Türkçenin etkisi sadece Lazlarýn çocuklarýna Lazca yerine Türkçe öðretmeleri deðildir. Bunun ötesinde, eðitim ortamlarýndan ve Yalnýz ýTürkçeýden giren- kelimelerin türüne dikkat etmemiz gerekir. Televizyon, taksi, resmi daire, belediye gibi kelimeler g Her þeye raðmen Lazcanýn günümüze varlýðýný sürdürebilmesi kültür politikalarýnýn geç dönemlere kadar bölgede yeterince ha * Hopaýda yaþamakta ve Lazcayla ilgili çalýþmalar yapmaktadýr. Ascherson, Neal, Karadeniz, Çev. Kudret Emiroðlu, Türkiye Ýþ Bankasý Kültür Yayýnlarý, Ýstanbul, Mayýs 2000, s. 256 Beller- Ýldikó a. g. e. A. e. Koçiva, Selma, Halkbilimci Wolfgang Feursteinýla Söyleþiý, OGNÝ Skani Nena, Sayý 5, Sifteri Yayýncýlýk, Ýstanbul, Temmuz-A Marr, a.y., s. 64. A. y. kar, Rýdvan, ýBir Resmi Metinden Planlý Türkleþtirme Dönemiý, Birikim Dergisi, Sayý 110, S. 68, Ýstanbul, Haziran 1998. Sapan, a. y., s. 98. A. y. ndrews, a.g.e., s. 251 Koçiva, Selma, ýRizeýde Dil Sorunuý, LAZONA: Laz Halk Gerçekliði Üzerine, BDE Druck, Frankfurt/ M. Deutschland, 15 Aðusto Hann, a. g. e., s. 5 Beller-Hann, a. g. e. Bucakliþi, a. y., s. 115 Beller- Hann, a. g. e http://www.lazuri.com/lazcayi_yoketmenin_dayanilmazligi_uzerine.html ==

Forum - Lazebura | Nenaskani - Lazlarin Internetteki Sesi, Lazca ve Lazlar FireBoard Forum Bileþeni. Sürüm: 1.0.4 Oluþturulma: 8 January, 2009, 02:40